

Sondefjek

Posamezna številka 30 par.

Neodvisno glasilo
javnega mnenja

Izhaja vsak ponedeljek

Izdaja in urejuje: MILAN PLUT, Cesta na Rožnik št. 5.

NAROČNINA: celoletno 12 din., polletno 6 din., četrletno 3 din.

19. št.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1921.

Leto I.

Nainovejša poročila. Kraljeva bolezen.

Beograd, 14. avgusta. (Presbiro.) Sinočnje poročilo. Po končanem posvetovanju je zdravniška komisija izdala večeraj ob 19-30 nastopno poročilo o zdravstvenem stanju Nj. Vel. kralja: Žila 114, respiracija 54, temperatura 37. Proces v pljučah napreduje, razširil se je na levo stran zadaj do ene tretjine samih pljuč, spredaj do sprednje aspilarne črte, kjer se isto tako čuje vlažen šum. Izkašljevanje zelo slabo. Meteorizem trebušne je jačji kakor prej. Zavest je še vedno ometena. Splošno stanje je resno.

Beograd, 14. avgusta. (Presbiro.) Poročilo o stanju bolezni Nj. Vel. kralja,

izdano dne 14. avgusta ob 8. zjutraj: Temperatura 36,9, žila 116, respiracija 60, cijanoza je manjša, pojavi v pljučah so se zboljšali. Noč je dobro preštal. Splošno stanje je malo ugodnejše.

Beograd, 14. avgusta. Danes zvečer ni bil izdan nov buletin o zdravju kralja Petra. Kakor se čuje, je stanje isto kot dopoldne.

Beograd, 14. avgusta. (Izv.) Ker je predsednik vlade g. Nikola Pašić radi bolezni kralja Petra pozval regenta, da se vrne v Beograd, se pričakuje jutri njegov prihod. Spremljala ga bosta princesa Jelena in princ Arsen.

Poostritev spora z Italijo.

Beograd, 14. avgusta. Preokret, ki je nastal v zunanji politiki Italije proti naši državi, bo škodoval le nji sami. V informiranih krogih se trdi, da je Italija stavila povsem druge zahteve glede skupne eksploatacije reškega pristanišča, zato, ker naša vlada ni takoj podpisala sporazuma, ki je bil v glavnem že dosežen. Italijanska vlada je sedaj stavila take zahteve, da jih naša vlada nikakor ne more sprejeti in ker se naša vlada na podlagi teh zahtev ne more pogajati, bo primorana, apelirati na arbitražo, ki je predpisana za slučaj, da Italija ne izvrši točke rarpalske pogodbe. Kakor smo že poro-

čali, se imajo izvršiti na Reki najpreje svobodne volitve v konstituanto in mora biti tako obrazovana vlada priznana od Italije in naše vlade. Tudi se mora izvršiti evakuacija Sušaka in baroške luke. Šele ko bosta ti dve točki izvršeni, se bodo mogla začeti pogajanja glede eksploatacije reškega pristanišča.

Zagreb, 14. avgusta. Po poročilu iz Splita so italijanske vojaške oblasti v Zadru dobile iz Rima nalogo, da v torek, dne 16. avgusta pričnejo z evakuacijo tretje cone. (Opozarjamo na zgorajšnjo vest iz Beograda. Op. ured.)

Kaj je z gospodom Peskom?

NARODNI SOCIJALCI SE NE UPAJO VPRAŠATI MINISTRA. MINISTER PRIPRAVLJEN ODGOVORITI.

Beograd, 14. avgusta. Vaš dopisnik se je na pristojnem mestu zanimal, ali je narodno - socialna stranka, oziroma kdo njenih poslancev vprašal pri notranjem ministru, ali je le - ta pripravljen pojasniti razlog nepotrditve gospoda Peska za župana v Ljubljani. Izvedel je, da se NSS ni zdelo varno, na edino kompetentnem mestu vprašati za pojasnilo, dasi je notranji mini-

ster izjavil, da po parlamentarnem načelu, ki vlada v naši državi, prevzema napram parlamentu odgovornost za svoj sklep na podlagi predloga in poročila, poslanega mu od pokrajinskega namestnika v Ljubljani. Kakor že poročano, je vzrok nepotrditve popolnoma osebnega značaja, vendar tak, da je za vsakega dostojnega človeka izven vsakega dvoma, da je individuum s takimi lastnostmi v naprej izključen s mesta, karšno je mesto ljubljanskega župana.

Razno.

Beograd, 14. avgusta. Podpredsednik zakonodavnega odbora dr. Žerjav je zahteval od vseh ministrstev popoln zapisnik uredb kakor tudi da se odrede referenti sekcij, da dajo zakonodajnemu odboru potrebna objašnjenja.

Beograd, 14. avgusta. V Beograd je prispel v notranje ministrstvo arhiv črnega kabineta v Sarajevu, ki napolnjuje 57 zabojev, od katerih je pet zabojev aktov špijonskega oddelka bivše avstro - ograde uprave. Za pregled tega arhiva je odrejena posebna komisija, kakor ona, ki je imela pregledovati arhiv beograjskega gubernemen-

ta. Zanimivo je, da se nahajajo v tem arhivu vsa tajna pisma in dokumenti avstrijskih oblasti od napovedi vojne leta 1914. vse do zadnjih dni avstro - ogrskega vladanja v Bosni in Hercegovini.

Praga, 14. avg. Pogajanja med strankami za sestavo parlamentarnega kabineta, ki naj zamenja Czernyjevo uradniško ministrstvo so skoraj končana. Zatrjuje se, da bo novi kabinet že prihodnje dni imenovan. Predsedništvo prevzame voditelj agrarcev dr. Švehla, ki vodi tudi sedanje pogajanje. V kabinetu bi bilo 5 agrarcev, 5 narodnih socialstov in 3 demokratov ter 3 demokrati.

Sokolska slavnost na trgu Tabor.

Ljubljana, 14. avgusta.

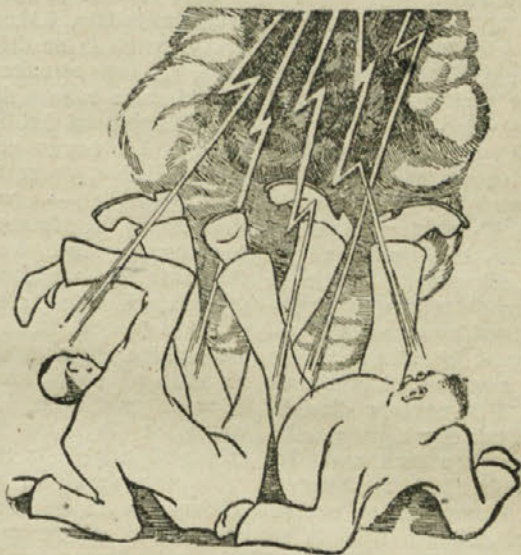
Sokol I. v Ljubljani proslavlja danes in jutri otvoritev svojega res lepega in pripravnega lastnega telovadišča na trgu Tabor, kjer bo postavil s časom tudi svoj dom.

Slavnost je začela že sinoči s sernado dosedanemu županu dr. Ivanu Tavčarju kot staremu Sokolu in možu, kateremu se ima Sokol I. v veliki meri zahvaliti, da je dobil trg Tabor za

svoj dom in letno telovadišče. Ta sokolska serenada se je spremenila v lep izraz spoštovanja Ljubljane do zaslužnega moža, ker udeležilo se je je toliko občinstva, da je bil Breg natlačeno poln.

Danes dopoldne so bile na telovadišču javne skušnje, ki so bile dobro obiskane in so pokazale, da se pri Sokolu I. resno in vztrajno dela in da bo

Orehek - Auguštinova (SLS. + NSS.) elektrika v Šiški.

O, mein lieber Augustin,
alles ist — hin — — —

popoldanski in jutrišnji nastop prvovrsten.

Globok vtis na vse navzoče je napravilo razvitje prapora sokolskega naraščaja, krasnega ročnega dela v narodnih motivih g. Zor, ki ni žalila ne truda ne časa, da je napravila ta res lepi dar sokolskemu naraščaju. Z lepim govorom je izročil starosta dr. Pestotnik prapor mlademu, krepkemu zasta onošu in izrazil zahvalo darovateljici in češkoslovaškemu konzulu dr. Benešu za darovanje sokola na drugo prapora. Govoril je tudi mladi zastavonoša in potem je sledila ginljiva prisega sokolskega naraščaja na svoj prapor, ki mu ostanejo mladi sokolčki vedno zvesti. V imenu Saveza je pozdravil zbrano sokolstvo, posebno naraščaj br. Gangl v vznesenem govoru in končno je spregovorila še deklica, sokolska gojenka in s tem je bila ta res lepa slavnost končana.

Popoldne so bili sedeži na telovadišču vsi do zadnjega zasedeni, veliko občinstva je pa tudi stalo. Sokol pač ne samo da uživa stare simpatije Ljubljančanov, temveč se te simpatije vedno večajo, ker se občinstvo vedno bolj zaveda velikega pomena sokolske vzgoje, posebno za mladino.

Telovadili so člani, članice, moški in ženski naraščaj in otroci, na orolju in proste vaje in vse vaje so bile izvršene s tako natančnostjo, da jim je občinstvo sledilo z največjim zanimanjem in naravnost burnim odobravanjem. Nekateri točke so bile naravnost prekrasne in so vzbujale pravo občudovanje. Vihar navdušenja je izzvala močna četa hrabrih Mačvanov tukajšnjega 40. pešpolka, ki je nastopila s puškami in izvajala vaje tako eksaktno, da ploskanju in živio - klicem kar konca ni hotelo biti. Z vidnim ponosom so gledali Ljubljančani krepke postave in pogumne obraze sinov onih junakov, ki so nam prinisli zlato svobodo in slišali so se veseli vzkliki: ubogi Lahi!

Telovadbo je zaključila krasna Vidmarjeva vaja «Jugoslavija», ki so jo izvajali člani in članice. Vsa naša zgodovina je opisana v tej vaji, ki začne s silnimi akordi pesmi: «Ej trubaču s bojne Drine, ded' zatrubi zbor», konča se pa s kraljevo himno, ki jo je igrala godba, telovadci pa peli. Občinstvo je bilo vidno ginjeno in lepše se res ni mogla završiti ta prvovrstna prireditelj Sokola I., kateremu želimo še veliko takih uspehov in skorajšnje dočakanje dneva, ko se bo na lepem letnem telovadišču ponosno dvigal tudi njegov dom.

Sodelovali sta dve godbi: vojaška in železničarska v ličnih jugoslovanskih uniformah.

Po javni telovadbi se je vršila ljudska veselica, jutri se pa prireditev nadaljuje.

Sokol I. je napravil velik korak naprej.

Maščevanje gospoda Peska.

Gospod Pesek je pričel maščevalno akcijo proti državnim funkcionarjem, ki so v njegovi aferi opravili svojo službeno dolžnost. Poslužuje se raznih metod: proti višjim vpleta v svojo hlapčevsko servilnost prikrite nesramne napade, ki naj adrešatu povedo, česa je gospod Pesek zmožen ter jih skuša zaplesti v svoje politične intrige, proti nižjim vihti gorjačo.

G. Pesek se v svojem rodbinskem glasilu sicer še vedno dobrika g. pokrajinskemu namestniku, istočasno pa ga na perfiden način poskuša zavleči v svojo afero, ki jo v trudu svojega obraza vedno znova predstavlja kot politično. Gosp. Pesek namreč neprestano očita ne vemo komu, najbrž pa demokratom, da se g. namestnika umetno vlačijo v njegovo

afero. Namen te navidezne skrbnosti za g. Hribarja je seveda več kot prozoren. G. Pesek bi rad v javnosti napravil vtis, da je pokrajinski namestnik takorekoč na njegovi strani, istočasno pa hoče g. Hribarja «posvariti», da se naj čuva pred njegovim revolverjem. Toda gospod iz «Jugoslavije» ne bo prevaril javnosti.

G. Hribar je res čisto slučajno prišel v položaj, da je moral podpisati akt glede nepotrditve g. Peska. Bil je namreč v tistem hipu, ko je bilo treba akt rešiti, šef politične uprave v naši pokrajini. Če bi ta dan sedel na njegovem mestu gosp. Baltič ali g. Brejc ali recimo g. Deržič — vsak bi bil podpisal enak predlog. Namestnik je pač funkcionar države, uradnik, ki mora pravično reševati vsako zadevo. Njegov osebni občutek je pri

tem irrelevanten. Reči pa smemo, da bi vsak izmed gori navedenih gospodov podpisal tako, kakor je bil Peskov akt podpisan in da bi pri tem g. Deržiča in g. Brejca navdajal približno enak občutek — studa in sramu. Tudi sodnika, ki mora n. pr. obsoditi zaradi § 129. k. z., obhaja stud in neljubo mu je, da se ga «vlači v umazano afero» — toda vršiti mora svojo prokletno dolžnost.

G. Pesek to dobro ve. Navzlic temu je pričel proti pokrajinskemu namestniku z «ostrejšo sapo». V nedeljo je začela «Jugoslavija» napadati g. Hribarja, češ da preveč naginja k demokratu. Gospod Hribar Peska niti na banket ni povabil! Ker pa je bil na oficijelno večerjo povan g. ravnatelj Jelenc, predsednik UJU je g. Pesek brž dognal, da je bilo na pojedini — o groza — samo «Jutro» v osebi njegovega urednika g. Jelenca! To so znane metode g. Peska. Na nadaljni razvoj smemo biti radovedni.

Proti uradniku, ki je bil tako nesrečen, da je moral v nekdanjem območju Peskovega delovanja službeno ugotoviti gotova dejstva, je g. Pesek organiziral pravcato križarsko vojno. Še nedavno je «Jugoslavija» o okr. glavarju drju. Pirkmayerju v Ptuju, enemu naših najodličnejših upravnih uradnikov, priznala, da so klevete, ki so jih o njem razširjali banditi ala «Straža» izmišljotine ali pa grehi — drugih ljudi, sedaj pa si je g. Pesek dal od 15 svojih prijateljev (katerih podpise pa je previdno zamolčal!) napisati «odprto pismo», ki zahteva, da se baš zaradi zgoraj omenjenih klevet uvede proti g. drju. Pirkmayerju disciplinarna preiskava. Vsak dan napada sedaj g. Pesek v svojem listu tega uradnika, ker je storil — svojo službeno dolžnost.

Kdaj bo konec prakse, da se osebna podlost skriva pod politično krilo in se vlačijo v dnevno politiko državne funkcije, ki nič drugega ne delajo, nego vrše svojo težko službo?

Nekaj o naši zunanji politiki.

O vprašanju zunanje politike se piše pri nas navadno zelo površno, da, naravnost lahkomišelnost, ker se tudi v teh vprašanjih navadno zasledujejo strankarski cilji. Koliko je klerikalno časopisje že napadalo ministrskega predsednika Pašiča n. pr. radi vprašanja luke Baroš! Vsaka vest, ki so jo priobčili italijanski listi o tem, da je glede luke Baroš že dosežen sporazum v italijanskem smislu, so serviral naš klerikalni listi svojim čitateljem — kot gotovo dejstvo, ki so ga tudi «primerno» komentirali, češ, Srbi so nas zopet prodali, ker njim se gre za Škadar in ne za pristanišče, ki bi služilo v prvi vrsti Slovincem in Hrvatom.

To hujškanje je trajalo do najnovejšega časa in upati je, da poneha vsaj zdaj, ko je po zavržitvi Zanelle v Beogradu jasno kot beli dan, da naša vlada niti najmanj ni odnehala v baroškem vprašanju in nima niti namena odnehati v bodoče.

Stvar glede Baroša stoji danes tako-le:

Ko je italijanska vlada sprevidela, da se naša vlada noče pogajati, je poslala v Beograd voditelja reških avtonomašev

Zanello, da bi on začel pogajanja, kot vodja najmočnejše stranke na Reki, ki bi morala prevzeti tudi vlado na Reki. Ta Zanello je pa doživel v Beogradu popoln neuspeh, ker naša vlada je pripravljena pogajati se samo z reško vlado, brez vsakega vmešavanja z italijanske strani.

Stališče naše vlade je naslednje: Italija mora izročiti nam vse ozemlje, ki nam pripada po rapalski pogodbi, torej tudi luko Baroš. Potem naj se konstituira pravilno reška vlada, ki jo bo naša država priznala in potem še-le se bo naša vlada pogajala z reško vlado, pa ne z italijansko, o uparabi pristanišč.

To edino pravilno stališče zastopa od vsega začetka voditelj naše zunanje politike g. Pašič, ki ima v svoji stroki za sabo lepa in bogata iskustva in tudi lepe — uspehe. Zato je naravnost smešno — vedno godrnjanje klerikalnih listov, ki našo zunanjo politiko vedno, pri vsaki priliki napadajo, kakor da bi jo vodili kakšni diletanti in ne državnik Pašičevega kova. S tem strankarstvom v zunanji politiki se pa nanaša državni škoda, o kateri lahkomišelnost kritiki najbrže niti ne sanjajo, ker ravno zunanja politika je tako delikatna, da se mora imeti v njenega voditelja — zaupanje. Tu mora strankarska zagrizenost stopiti res popolnoma na stran, ker zunanjepolitična vprašanja so vprašanja države in ne vprašanja kake stranke. Tako razumejo to stvar povsod, samo pri nas, ki zunanje politike nikdar vodili nismo, se tega ne more ali noče razumeti in mesto da bi se zaupalo onim, ki zunanjo politiko vodijo, se jih iz same strankarske zagrizenosti napada in sumnjiči.

Barošovo vprašanje se nahaja v najboljšem tiru in ono bo rešeno v našem smislu, ker mi ne zahtevamo več kot pravice, priznane nam v rapalski pogodbi, ki jo je podpisala tudi Italija. Italijanska vlada bo najbrže še zavlačevala z izpraznitvijo naših krajev, ali končno jih bo vendar-le morala izprazniti, ker sicer ne dobi trgovinske pogodbe z našo državo, ki je njej bolj potrebna kot nam. Pustimo mi g. Pašiča na miru in mu lepo zaupajmo, ker on bo že dobro vodil našo zunanjo politiko.

Odlikovanje dr. Jvana Tavčarja.

Preteklo sredo je namestnik g. Ivan Hribar izročil v mestni posvetovalnici dr. Ivanu Tavčarju visoko odlikovanje reda sv. Save II. razreda in je imel pri tej priliki lep nagovor, v katerem je naštel res velike zasluge odlikovanca.

Bilo bi odveč vse te zasluge dr. Tavčarja naštevati, ker one so znane vsakemu od nas. Klerikalci to tudi priznavajo, samo včasih so mu očitali srebrni rog in ravno o delovanju dr. Tavčarja v vojnem času imam o posebnem mnenju in bi svetovali klerikalcem, da nikdar več ne omenijo tega srebrnega roga.

Dr. Tavčar je bil vedno nacionalen in zelo oddaljen od vsakega avstrijakantstva. Vojna ga je zalotila na položaju ljubljanskega župana in na tem mestu je moral biti takrat pameten, razsoden in nad vse pravičen človek. Tak moč je bil

dr. Tavčar, ki je računal z razmerami in nam s tem veliko več koristil, kakor bi nam bil koristil v slučaju, ko bi s temi razmerami ne računal. Ni bilo lahko računati z razmerami človeku, ki je bil v svojem srcu popolnoma nacionalen in je želel poraz onim, ki so v naši deželi vladali, ampak dr. Tavčar je s tem rešil avtonomijo ljubljanskega mesta in dosegel, da je bilo ravno na Kranjskem številno onih, ki so bili preganjani — minimalno.

In še nekaj, česar nikdar ne smemo pozabiti. Soproga dr. Tavčarja je dobila še pred vojno srbsko odlikovanje. Ko je izbruhnila vojna, je velika večina srbskih in ruskih odlikovancev smatrala za samoosebni umljivo, da stavijo ta odlikovanja «na razpolago» avstrijski vladi. Gospa soproga tedanjega ljubljanskega župana dr. Tavčarja tega ni storila!

Dr. Ivan Tavčar lahko s ponosom nosi visoko odlikovanje, ki mu ga je podelil naš prestolonaslednik-regent, ker je to odlikovanje — pošteno zaslužil.

Vprašanje Ljubljane.

V par dnevih bomo imeli v Ljubljani zopet župansko volitev, ker g. Pesek ni bil potrjen, brez občinskega sveta in redne uprave pa nobena, tudi najmanjša občina ne more biti, še manj veliko mesto kot je Ljubljana, kjer čakajo občinski svet velike naloge.

Že zadnjič smo pisali o tem, kako si zamišljamo rešitev krize, ki je nastala z nepotrditvijo g. Peska za župana. «Jugoslavija» je na to rekla, da demokrati iščejo zaveznike.

Nam ni znano, ako demokratična stranka kot taka išče zaveznike in mnenje, ki ga zastopamo, je naše neodvisno mnenje, da se brez najmočnejše skupine v občinskem svetu, ali celo proti njej ne more voditi uspešna komunalna politika. Naglašamo besedo: komunalna, ker v občinskem svetu ljubljanskem se ne bo reševalo niti vprašanje ustave, niti vprašanje valute in izvozne ali uvozne trgovine, ker delokrog občinskega sveta je omejen na strogo lokalna vprašanja in pri tem splošno politična načela sploh ne prihajajo v poštev. Proti vsakemu sodelovanju demokratov s klerikalci nismo morda toliko radi političnih temeljnih načel, ki ločijo obe stranki, ker ta pri občinski upravi ne pridejo v poštev, temveč zato, ker smo prepričani, da prononsirani sovražniki Ljubljane, klerikalci, ki so Ljubljano oškodovali kjer in kadarkoli so le mogli, nimajo smisla za dobrobit Ljubljane.

Ljubljanski občinski svet mora pa imeti pred svojimi očmi vedno samo in edino dobrobit Ljubljane in njenega prebivalstva in zato smo zagovarjali koalicijo med demokrati in narodnimi socialisti, oziroma socialnimi demokrati, ali pa koalicijo vseh teh treh strank, ker te stranke bi lahko napravile skupen komunalni program in bi ga lahko skupno tudi izvajale.

«Jugoslaviji», seveda, to naše stališče ne ugaja, ampak g. Pesek še vedno ni narodno-socialna stranka, ki bo — upamo — imela bolj pred očmi koristi Ljubljane, kot pa koristi g. Peska. Naj

pristaši narodno-socialne stranke dobro premislijo: ali bi se dalo več storiti za Ljubljano v družbi z demokrati, ki so desetletja pošteno vodili občinsko upravo, ali pa v družbi s klerikalci, ki so prizadajali Ljubljani že toliko škode!

In samo za to se gre. Sami narodni socialisti, ali socialni demokrati občinske uprave ne morejo prevzeti v svoje roke, ker imajo prvi samo osem, drugi pa samo pet občinskih svetnikov. Lahko pa uveljavijo vsaj del svojih nazorov v komunalni politiki, ako se koalirajo s stranko, ki je najmočnejše zastopana v občinskem svetu in ima v komunalni politiki tudi največ prakse. Ako se pa koalirajo s prononsiranim sovražnikom Ljubljane, bodo pač zadostili svoji strankarski zagrizenosti, Ljubljani bodo pa samo škodili, ker koristi Ljubljana od take koalicije ne more imeti nobene.

Napredek in prospek Ljubljane je v vprašanju in zato pričakuje ta Ljubljana z največjo napetostjo in skrbjo izida nove županske volitve.

Katoliški komunizem.

Vemo dobro, da nas bodo hrulili z denuncijanti, ampak ozirali se ne bomo na to, temveč bomo povedali naše odkrito mnenje o gonji, ki jo vrši del klerikalnega časopisja proti državi, ker je ta v lastno brambo storila primerne ukrepe proti rdečim teroristom.

Nismo prijatelji izjemnih odreb in tudi ne izjemnih zakonov, ali rdeči teroristi so privedli našo državo do tega, da je ona morala nastopiti proti njim z izjemnimi odredbami. Velika večina naše javnosti se tudi strinja z zakonom o varstvu države in uvideva njega nujno potrebo, samo klerikalni listi — izvzemaš morda «Slovenca» — so nastopili z vso vehemenco proti temu zakonu in — za komuniste. Mariborska «Straža» je morala biti radi svojega komunističnega pisanja konfiscirana, «Novi Čas» hlebeta o nasilju, ki se vrši nad komunisti, «Domoljub» ga pa dopolnjuje in tako si je klerikalno časopisje razdelilo vloge: «Slovenec» hoče ostati «regierungsfähig» in je še kolikortoliko zmeren, «Straža», «Novi Čas», «Domoljub» in drugi klerikalni reptili pa hujškajo bolj kot je kdaj hujškal kak komunistični list.

Zastopniki časopisja so bili v Beogradu pozvani, da si ogledajo prostore, v katerih so zaprti aretirani komunisti in da vidijo, kako se z njimi ravna. In v beogradskih listih čitamo, da dobijajo aretirani komunisti hrano od zunaj, da lahko vsak dan govorijo s svojimi sorodniki in da imajo sploh vse na razpolago, samo — ven ne smejo. Primerjalno to ravnanje z resničnimi revolucionarji s postopanjem avstrijskih oblasti s političnimi jetniki v ljubljanskih sodnih zaporih leta 1914! Ti se niso mogli z nikomur pogovarjati, nobene udobnosti niso imeli, z navadnimi zločinci se je boljše postopalo kot z njimi, ampak to je bilo po mnenju katoliških duhovnikov, ki urejajo imenovane klerikalne reptile, popolnoma pravilno, saj so s posebnim zadoščenjem beležili vsako novo aretacijo.

Listek.

Nadrahov Cene.

Z NASGA KONGRESA U ŠTRASBURGU.

Nemo propheta in patria! Tu b' se reki pu kransk, de nuben človek doma ne pu-stane slaven. Tist, ke jm je kej na tem, de jeh svet ne puzab in ker b' se rad zmiri svetil, kokr kakšna lehterna, punoč in pudnev, sa zatu že od nekdej poskušal use mugoče, keku b' jeh dumovina spoštvala in prkuvala u deveta nebesa, kamr spadaja. Tist, ke duma nimaja sreče, greja punavad kam vn, pa nej bo na Prajzovsk, na Rusovsk ali clu u Merika, ker ma več kurajže. Eni, ke jem ni nč na tem, kua ta svet misl u neh, se pa pravljaja kr ceu življene za drug svet, de boja pol tam med ta prvem, ke sa bli prej med ta zadnem.

Teku ta prvi, kokr ta drug imaja usak soj prou. Pusebn pr nas Sluvenec duma res še nuben človek ni ratu slaven. Kokr se jest ket star Iblančan spuminam, je pustov pr nas duma slaven sam moj prijatu gespud žepan Pesek. Ampak Buh ne przaden, de b' tud mene kdej taka slava duletela.

Teku se j' zgudl, de sa se tud naš Orli, ke jem pravma Iblančan bi pu dumač čuki, odločil, de greja u fremd, de pukažeja, kua znaja in de se vrneja dam u rožah. Ke sa mel zadenč u Iblan soj kungres, na ktermu sa mel razen maše u šentpetersk cerkl tud en «javen» nastop za Medjatuva hiša na Dunajsk c st, takat sam prec reku, de hočja čist gutou ne sam Iblana, ampak ceu svet iznenadet. Sam teku se j' namreč razlagat, zakva sa se takat skrival za plankam, de jeh ni mogu nuben človek videt.

Moj mišlejn je biu čist ta prau in priznat morem, de sa Orli res tič, ke jem jeh ni para. Un teden sm sou namreč žnem na Francosk u Štrasburk. Tu je en mest u Lezaciji, ke je bla pred pud Prajzam. Cev teden sma mel teluvadba na use mugoče viže, de me še zdej jezek buli. In naš čuki, ke jeh duma teku zaničujeja, sa med usem narodem na svet udnesl ta peru daril. Keku je pršlu du tega, bom zdela prec puvedu.

Prec, kokr hitr sma izstupil iz cuga u Štrasburgu, sa nas gledal ledje, kokr biki u nova urata. Eni sa tud ud strahu zbežal, teku sa se nas ustrašl. Mislel sa, de sma mi Orli, ke mama rdeče srajce, bulševisk gardisti. U enem ozir sa mel scer prou. Pusebn škofi sa se začel kar

križat. Pa to še neb' blo nč. Mislel sma, de jeh boma pumirl, če jem boma zabil u glava, de je tu sokolska uneforma, pa sma se zmutil. Ke sa pa tu zaslišal, sa se začel še bl križat in upit: Pulcija, pulcija, tati sa udril u naše kraje. Tati, ke gvante kradeja! Bli sma že u takeh škripech, de sma ja mislel ubrat že nazaj u Iblana. No, nazadne sma jeh pa le pumirl, pusebn, ke sma oblublil, de ma pršli prhodnč u čukovsk uneform: u talarju, s pugrebska kapa na glau, na kukard pa mrtvaška glava.

U nedela dupoune sma mel usi turnarji javen nastop. Ta narpred sa nastupil ta najnuvejš katolišk teluvadci, afrikansk zamurčki ud družbe sv. Klaverja. Ti sa mel naluga, de pukažeja, če se znaja ublečt. Na splošnem je šlu, sam nekter sa mel rekelce narobe ubrnene, eni pa štumfe na rokah nastem na nogah. Dusegl sa 80 od 100 točk

Prec za nem je nastupila ena velika četa fajmoštroy in kaplanu iz cevga sveta. Mel sa ibengé z jezikan in tekmuval, kadu zna najbl farbat. Kokr hitr je pršlu teku delč, de nuben nubenmu ni več nč verjeu, najmen pa sam seb, sa se med silnem navdušejnem škofu in kardinalu odstranil s teluvadišča. Dusegl sa uspeh 100 točk.

Pršli sma na vrsta mi čuki. Prčel je trubentat, bobnat in piskat, de sm mišlu, de j' nastopu sodn dan, teku slaven sa nas sprejel. Zmulil sma najprej mulituca, deb Buh dau za sokolske dneve u Iblan in sploh pu Sluvenji zmiri dež namest sonca. Prva vaja, s kera sma prec zbudl zanimajne, je bla: kuzovce preubračat. Šlo je, kokr pu žnorc. Nastou je tak naudušejne, de sa še gledauci in tud fajmoštri in škofi puskakal s tribun in z nam ured preubračal kuzouce. Natu je slediv izvajajne tekuzvanga rimskega hlapčevskega sistema. Tu je ena zlu teška vaja. Držat se j' treba ves skrivlen in zavijaj uči prot nebu, kokr de b' biu škilast. Škofi sa kar meneal z nugam, ke sa vidl, keku jem gre žit u klasje in de svet Lojzjuši še nisa izumrl. Ta narved trumf je bla pa ta zadna naša numara. Keku in kam se kušne kaplana in kam fajmuštra. Kokr sm pol zvedu, sa ta naluga naše Orlice sijajen rešile. Kaplane sa kušnele na usta, fajmoštre pa sploh neč. Dusegl sa usi 606 točk.

Nazadne sma usi skep z zamurci ured še enkrat zmulil par mulituc, de b' Buh za sokolske prireditve zmiri puslou del in kongres je biu končan. Ulila se j' ploha ke nas je premučila ket cucke, in da sma pršli mokri še u Iblana.

In sedaj priobčuje «Novi Čas» po tržaškem «Il Lavoratore Socialista» nesramno laž, da držijo aretiranim komunistom v Beogradu noge nad ognjem toliko časa, dokler ne izsilijo od njih priznanja, da so krivi! Seveda, radi previdnosti pripominja «Novi Čas» temu poročilu, da bi vlada morala te trditve dementirati, češ, saj morda pa ni res!

In večno se bo potegaval za preganjanje komuniste, tako zatrjuje «Novi Čas», naslednik onega «Večernega Lista», ki je pri nas ustvaril komunizem

Po «Novem Času» bi se torej moralo pustiti komuniste «na miru», da morejo nemoteno ubijati najboljše naše ljudi in se pripravljati na oni čas, ko bodo mogli upeljati pri nas — ruske razmere. Mi bi sicer tem zagovornikom rdečega terorja od srca privoščili, da bi prišli pod oblast naših komunistov, ampak to bi bilo mogoče samo, ako bi se komunistični načrti posrečili in v tem slučaju bi morali trpeti vsi.

Tega pa družba noče in zato se splošno odobravajo strogi ukrepi proti terorizmu in ako bodo črni komunisti nadaljevali s svojim komunističnim hujskanjem, se obrne ost ljudske nevolje tudi proti njim. «Novi Čas» veliko besediči o «belli gardah» in ako bo nadaljeval s svojim hujskanjem, se utegne zgoditi, da se res pojavi oni, ki ga kliče ta klerikalni reptil čisto brez vsake potrebe. Ljudje okoli «Novega Časa» Jugoslavije niso ustvarjali, oni je tudi rušili ne bodo!

Politična poštenost.

Pred par meseci je gospod Pesek dal napisati na svojo hišo na Marijinem trgu z ogromnimi črkami: «Jugoslavija, neodvisen dnevnik». Prvo leto svojega obstoja je stala «Jugoslavija» sicer več ali manj ob strani političnega boja, lani pa je postala zagrizeno strankarsko glasilo NSS. Kljub temu je g. Pesek dal temu izrazitemu strankarskemu glasilu pridevek «neodvisen».

Pri klerikalcih smo bili vajeni, da so uporabljali nepoštena sredstva v strankine svrhe, priznati pa moramo, da so klerikalci povedali kaj da so, da se niso skrivali pod krinko neodvisnosti, nadstrankarstva itd. V hinavščini in politični korupciji je NSS prekosila klerikalece. Dokler bo «Jugoslavija» pod krinko neodvisnosti zagrizeno glasilo NSS, tako dolgo bo stranka gazila v blatu politične nepoštenosti.

Dokler smo bili pod avstrijskim jarmom nismo mogli govoriti tako, kakor nam je bilo na srcu. Zaradi tega se takrat ni mogel naš narod politično šolati. Sedaj pa, ko ima vsakdo, ki mu je na srcu blagor naroda in procvit države, popolnoma prosto roko je čas, da začne naš narod temeljito politično šolo. Da ne bodo klerikalci skrbeli za to vzgojo smo prepričani, in njih namen je, držati ljudstvo v strahu duhovništva. Ali nikdar si nismo mislili, da bodo nastale pri nas napredne stranke, ki se bodo posluževale neodkritih in nepoštenih metod v političnem boju in ki bodo še nadalje tlačile narod v politični neizsolanosti. Kako naj se preprosti človek pouči o naših razmerah, ako dobi v roke «neodvisen» dnevnik «Jugoslavija», ki v svoji strankarski slepoti bruha jezo proti demokraciji in hujška proti ukrepom naše vlade, ker sedijo v vladi demokrati — in ne gg. Pesek in tov. Ako ima NSS kaj poštenja v sebi, naj vrže «Jugoslavija» krinko neodvisnosti raz svoj obraz in naj pove, kaj da je.

To pa še ni vse. Kajti pridevek, ki si ga je pridedala «Jugoslavija» je le znak politične metode narodno-socialistične stranke. Ti ljudje skušajo pod različnimi krinkami «neodvisnosti» in «nadstrankarstva» ali «naprednjaštva» vgnezditi se v druge organizacije in si pridobiti tam nekaj pristašev. Ti pristaši imajo nalogo, da ne pokažejo takoj v začetku svoje barve, ampak da rujejo s prikritim obrazom v organizaciji, dokler ne dobijo toliko pristašev, da speljejo organizacijo preko noči v narodno-socialistični tabor. Sami ob sebi so nezmogljivi ustvariti nove organizacije, ki bi narodu, bodisi v kulturnem ali gospodarskem oziru koristile. Naš narod rabi nove kulturne in gospodarske organizacije, rabi novih idej v gospodarskem in političnem življenju. Vsak dober državljan bo vesel, ako bi znala NSS ustvariti kaj novega v korist naroda. Kaj profitira narod s tem, da

zaseje peščica ljudi prepir in sovraštvo v kako društvo in da pride to društvo po dolgih osebnih bojih iz roke ene stranke v drugo stranko in da potem društvo počasi hira?

Najznačilnejše za metodo politične nepoštenosti pa je, da je začela NSS uvažati to metodo med našo mladino. Mladini se mora vcepiti ljubezen do dela, se mora vzbuditi in razviti v nji čut za poštenost, ne le za zasebno, ampak tudi za politično poštenost. Mladina se mora učiti, kako bo z novim delom koristila narodu, kako bo ustvarjala nove pogoje za gospodarski in kulturni procvit ljudstva in ne kako se bo na piratski način pod prijateljsko zastavo približala pošteni ladji, jo razorožila, oropala ter odšla s plenom.

„Jugoslavija“ kliče dunajski kapital na pomoč.

«Jugoslavija» se v svojem članku «Naš izvoz in uvoz», ki ga je priobčila v večrajšnji številki, hudo zavzema za avstrijske kapitaliste. Obtožuje našo državo, da je «avstrijske veletržce korenito pregnala», dolži jo, da je «velike trgovce na Dunaju ozlovoljila in oškodovala». Ako bi čitali tak članek v dunajskem čifutskem listu «Tagblatt», se ne bi čudili, ali da se najde slovenski list, ki kliče nazaj stoletne izkoriščevalce našega naroda, to je nekoliko hudo.

Ravno tako ni «Jugoslaviji» po volji, da so prišla nekatera nemška podjetja v Sloveniji v slovenske roke. Gotovo bi bilo nekaterim gospodom po volji, da bi pri nas imel Dunaj še vedno glavno besedo, posebno gospodu člankarju.

Kakšne zveze ima «Jugoslavija» z dunajskimi veletrgovci in kakšne obveze ima napram njim, ne vemo. Poznamo pa gospoda avtorja A. G. na Dunaju, ki je v tesni zvezi z dunajskimi kapitalisti, ki imajo načrt nakupiti v Jugoslaviji vsa produktivna sredstva, posebno železne rudnike, premogovnike, železna podjetja itd. in na ta način zopet spraviti v svoje krepilje našo domovino. Ta gospod je prišel mnogokrat v Beograd ter kleče-

„Diktator Jugoslavije.“

O voditeljih našega komunizma nikdar nismo imeli posebnega mnenja, ker smo dobro vedeli, da so to po večini ambiciozni ljudje, ki se v drugih strankah niso mogli uveljaviti in so poskušali priti na površje s pomočjo zapeljanih in nahujskanih ljudskih množic. Prototip takega «politika» je dr. Sima Marković, predsednik komunističnega parlamentarnega kluba, ki je bil baje določen za diktatorja sovjetske Jugoslavije.

O temu možu poroča kragujevačka «Šumadska Demokratija», da je bil že v gimnaziji «revolucionaren», ampak samo v besedah, ko je imelo priti do dejanj, se je junaško skrtil. Kot osmošolec v Kragujevcu je propagiral in organiziral upor proti ravnatelju gimnazije, ampak ko je prišlo do resnega, se je lepo nazaj potegnil in igral prav klavirno vlogo. Dobil je tudi prav majhno kazen, medtem ko so po njem zapeljani tovariši bili strožje kaznovani.

Ze ta epizoda meče kaj čudno luč na značaj takrat še mladega Markovića. Še lepše pa ilustrira njegov značaj en drugi moment iz njegovega življenja, v času avstrijske okupacije Kragujevca, ko je značajna srbska inteligenca zelo trpela, dr. Marković je pa takoj vklonil glavo pred sovražnikom in kmalu je postal persona grata pri avstrijskih oblastvih. Bil je upravnik otročjega azila in uradnik v občinskih prodajalnah in je imel vedno dovolj živil, medtem ko so njegovi sosesčani trpeli lakoto. Njegovo vedenje v teh časih so si dobro zapomnili kragujevački reveži, ki jim je on delil vsakdanji kruh in zanimivo je, da se je Marković pozneje vedno skrbno izogibal Kragujevca in da nikdar ni posestil tamošnje organizacije svoje stranke.

Po čisto slučajnih uspehih svoje stranke pri občinskih volitvah in pri volitvah v konstituanto je postal Marković zelo predrzen, ker je mislil, da pride kmalu oni veliki dan, ko prevzame diktaturo v sovjetski Jugoslaviji. Ampak ko se je v odločilnem trenutku pokazala čvrsta roka pokojnega

Kaj je do sedaj napravila NSS, izvemši to, da je v tuje organizacije spravila svoja kukavičja jajca? Kje so njene kulturne, kje so njene občeokoristne gospodarske organizacije?

Posledice politične nepoštenosti, ki jo goji že dve leti NSS se vidijo jasno. Kajti ne more se trditi, da bi bila danes politična morala na višji stopnji, nego je bila ob času razpada Avstrije, ampak obratno, politična morala naprednega ljudstva je znatno padla in to po zaslugi te stranke. Nepoštenost in neodkritost, z eno besedo politična korupcija, je njena metoda. Vsem poštenim pristašem NSS kličemo, naj strejo v svoji stranki politično nepoštenost in mi bomo prvi, ki bomo odobrvali vse to, kar ustvarijo s poštenim, odkritim delom v prid našega naroda.

plazil pri vseh mogočih ministrstvih, da bi naša vlada dala različne koncesije nemškim kapitalistom. Ta gospod je tudi ustanovil na Dunaju podjetje z visokozvonečim jugoslovenskim naslovom ter zahteval od naše vlade različne koncesije za svoje podjetje. Ko pa so mu na merodajnih mestih povedali, da ne more dobiti teh koncesij, ker bi bilo to proti obstoječim predpisom, je začel ta gospod bruhati jezo proti naši državi. Pripovedoval je, da je naša država skoz in skoz koruptna, da sovraži nas Slovence, in pristavil je: «Ta država mora propasti».

Ob razsulu Avstrije je bil gospod tajnik v neki pisarni z mesečno plačo 800 kron in brez premoženja. V enem letu potem pa si je prislužil potom «trgovine» z Jugoslavijo težke novce. Nekateri pravijo, da si je prislužil ravno toliko kakor gospod Pesek.

Dovoljujemo si vprašanje uredniku «Jugoslavije», ali ni gospod, ki ga imamo tu v mislih, identičen z gospodom, ki je spisal članek o našem izvozu in s katerim ima gospod Pesek intimne trgovske vezi? Jako bi nam ustregel, ako bi se gospod A. G. podpisal s polnim imenom.

Draškovića, je postal Marković kmalu zelo ponižen in kmalu se je nahajal v zadnjih komunističnih vrstah.

Marković je dobro vedel, da je šla komunistična stranka že predaleč in da je veliko preslaba, da bi svoje načrte uresničila. Predvideval je katastrofo in odšel je lepo na tihem in skrivaj — v Moskvo, prepučajoč svoje zapeljane žrtve usodi...

To poslednje njegovo dejanje je naravnost ostudno. Zapeljal je neuke ljudi, dokler je to bilo mogoče in ker nazaj ni več mogel, je čisto enostavno dezertiral in prepustil zapeljane delavce usodi, ki naj jih zadene za njegovo krivdo, za njegov zločin.

Ta mož, ki je hotel s pomočjo zapeljanih množic postati diktator v sovjetski Jugoslaviji, zasluži vse zaničevanje vseh dostojnih ljudi. Njega, inteligenta, doktorja filozofije in profesorja se mora veliko strožje soditi, kot ubogega delavca, ki se je dal od obražencev zapeljati. Zapeljani in nahujskani delavci vzbujajo sočutje, takim, kot je dr. Sima Marković, bi pa človek privoščil eksemplarično kazen za njegove zločine na državi in ljudstvu. Ampak on je ušel roki pravice in kazen za njegova dejanja bo doletela največ samo njegove zapeljane žrtve. Morda se bo ljudstvo spametovalo in ne bo več sledilo takim zločinskim demagogom.

Zapiski.

G. Stojan Protič hodi v politiki svoja pota in to vzbuja pri naših separatistih prazno nado, da bodo z njegovo pomočjo dosegli revizijo ustave po svojem okusu. Res je, g. Stojan Protič hodi svoja pota, ali ta pota niti od daleč nimajo onega cilja, kamor vodijo pota naših separatistov. Tudi Stipica Radić je mislil, da bi se dalo z g. Protičem morda govoriti in ga je obiskal v Rimskih Toplicah. No, Stipica Radić se je vrnil od obiska v Zagreb — močno razočaran.

Zelo enostavno. A. P. izjavlja v «Avtonomistu», da je pod njegovo častjo odgovarjati na očitjanje, da je postal iz socialnega demokrata — klerikalec. To je pa res najenostavnejši način pretrgati

vsako debato — iz zelo zanimivega poglavja o — značajih.

Vojna posojila še vedno ne dajo mirnega počitka «Avtonomistu» in ker Jugoslavija nikakor noče plačati avstrijskih vojnih posojil, agitira «Avtonomist» proti njenim državnim posojilom. No, od «Avtonomistovih» čitateljev država takointako nikdar ne bi ničesar dobila, ker ti so svoj denar založili v avstrijska vojna posojila.

Alt-Oesterreich. Na Dunaju se je ustanovilo pod zgornjim imenom društvo starih generalov, ministrov, dvornih in drugih svetnikov itd., ki hočejo obnoviti — staro Avstrijo! Opuščamo revežem ta greh, saj nikdar niso vedeli kaj delajo in odkod bi potem danes to vedeli?

Kmete hujška proti meščanom nad vse katoliški «Domoljub», češ, glejte, hoteli ste prodajati mleko v Ljubljani po 8 K liter, pa vam tega ne dovolijo, temveč samo po 6 K. Zanimivo je, da kmeta ne hujška proti meščanu niti «Slovenec», niti «Novi Čas», take hujskarije priobčujejo klerikalci v kmetskem «Domoljubu», v «Slovencu» in «Novem Času», ki sta bolj meščanska, pa vpijejo na — draginjo.

Duhovniške plače so premajhne, pravi «Slovenec». To bo resnica, ker po številkah, ki jih priobčuje «Slovenec», duhovniki res ne morejo primerno izhajati. Ampak ti duhovniki so navzlic svojim slabim plačam vendar zelo agilni pri hujskanju proti naši državi! Ako hočejo duhovniki, da jih država za vodstvo matice in sploh za državno delo boljše plača, naj se vsaj naučijo to državo spoštovati, ako že ne čutijo nobene ljubezni do nje. Takim duhovnikom, kakršni so današnji v svoji večini, bi se naj pa vodstvo matice odvezlo in izročilo občinam ali komursibodi.

Seveda, korupcija! Macedonija je bogata na rudah in vlada bo dala več koncesij za rudoslede. «Novi Čas» vidi v tem — korupcijo. Ima pač vedno samo korupcijo v mislih, ker ga sama korupcija okroža!

Med vrstami.

Zakon o zaščiti države, za katerega sta glasovala tudi gospoda Deržič in Brandner, pravi v čl. 18., da pripadniki komunistične stranke ne morejo biti niti narodni poslanci niti člani samoupravnih edinic. Zakon je bil objavljen 3. avgusta. Peskovo rodbinsko glasilo piše v uvodniku 14. avgusta: «Ne bomo se danes spuščali v vprašanje ali je bila vlada upravičena uničiti občinske mandate, ki so izšli iz komunistične kandidatne liste niti v vprašanje, ali je bilo to z ozirom na obstoj države in njene interese potrebno...»

Od sprejetja ustave ni bil v Jugoslaviji izvemši udeležnike komunistične zarote še nikdo aretiran zaradi političnih krivic. Gospod Pesek pa zatrjuje v nedeljo 7. avgusta znova, da se njegova slutnja, ki jo je napisal ob sprejetju ustave «s krvavečim srcem», da se bodo ječe polnile, žalostno potrjuje. «V kratkem bomo doživeli, da bodo sedeli v ječah nešteti nedolžni ljudje, ker ne vživajo milosti pri demokratih.» Navzlic temu hoče g. Pesek nadaljevati svoj boj za osvoboditev jugoslovenskega naroda. Kakšen junak!

Klerikalci so res nedosegljivi v lažeh. Sedaj pišejo njihovi listi, da so samostojni kmetski poslanci dobili od vlade za to, da so glasovali za ustavo, 200 milijonov! To se pravi, da je vsak samostojni kmetski poslanec dvajsetkratni milijonar! Človek mora biti res popolnoma zarukan, da takim očitnim lažem veruje. Pa klerikalci še hvalijo slovensko kulturnost! Lepa kulturnost, kjer se morejo ljudem servirati take in podobne — neumnosti.

«Straža» je bila konfiscirana in na belem prostoru je potem natisnila besede, ki jih je «Jutro» napisalo 1. maja: «V nobeni državi ni toliko svobode, kakor v naši pod sedanjim režimom».

«Jutro» je imelo prav, ker v nobeni drugi državi tak list kot je «Straža» sploh ne bi smel izhajati, pri nas pa lahko izhaja in samo kadar izpljuje res že preveč strupa na državo, se ga malo — pobeli...

«Boj proti komunizmu je zavzel v naši državi donkišotske oblike, katerih se moramo pred vsem svetom sramovati.»

Tako piše Korošičeva «Straža», mi pa pravimo: «Boj proti naši državi je zavzel pri klerikalnih reptilnih oblikah, da je skrajni čas naučiti ljudi, ki te liste izdajajo in pišejo — spoštovanja države, ali jim pa onemogočiti njihovo razdiralno delo.

V Gradcu je bila centrala za prevratno delo v naši državi. Pravijo, da je ta centrala bila zelo delavna in je imela v Jugoslaviji vse polno agentov. Seveda, saj so imeli Gagliardi in tovariši v Mariboru svojo podružnico, ki še sedaj prav dobro funkcionira...

G. Etbina Kristana, katerega poštenost stoji vendar izven vsakega dvoma, imenuje «Straža» — valutnega verižnika.

Južna Srbija je hajduška, Črna gora pa komitska, to čitamo v nad vse «kulturnem» mariborskem reptilu.

Prosto po «Domoljubu»:

Moralno propale osebe se po novem zakonu o zaščiti države kaznujejo in potem oddajo v prisilne delavnice. Vendar enkrat! Kmalu bomo imeli živahno življenje po prisilnih delavnicah: verižniki, vojni dobičkarji, ogromno število orlov z raznimi visokimi osebami iz Ljubljane in Maribora na čelu bodo pomešani s komunističnimi atentatorji. «Domoljub» bi od sedaj naprej izhajal v prisilni delavnici, kamor se bo po novem zakonu preselilo tudi «Domoljubovo» uredništvo. Bog živ!

Uničujoča sodba primorskega rojaka posl. Mermolje o NSS je rezultat strahu pred razširjenjem narodno-socialne misli med našim kmečkim prebivalstvom. («Jugoslavija» z dne 12. avgusta.)

Razno.

— **Nova županska volitev v Ljubljani.** V teku tega tedna bo v Ljubljani nova volitev župana, pri kateri bo glasovalo samo 42 občinskih svetnikov, ker je vlada anulirala šest komunističnih mandatov.

— **Anton Vahtar umrl.** V Murski Soboti je nenadoma umrl tamošnji tajnik JDS v 41. letu. Mnogi bodo obžalovali prezgodnjo smrt tega pritrvalnega narodnega delavca, ki se je z vso vnemo posvečal narodnemu delu pred vojno v Voloskem-Opatiji, po prevratu borbi za našo severno mejo okoli Radgone in končno plebiscitnega boja na Koroškem. Tudi v Prekmurju je bil pokojni Vahtar mož na svojem mestu in nemila smrt nam ga je res veliko prezgodaj ugrabila. Pogreb bo v Murski Soboti danes popoldne. N. v m. p.!

— **Herman Wendel v Jugoslaviji.** Iz Beograda poročajo, da je prispel tam znani nemški publicist in naš prijatelj Herman Wendel, ki bo prepotoval vso državo, tudi njen slovenski del. Herman Wendel je pošten, pravičen Nемец, ki je napisal n. pr. o koroškem plebiscitu tako objektivni članek, da noben Slovenec ne bi mogel pisati objektivnejše. Wendel pač dobro pozna koroške razmere in jih je popolnoma pravilno tudi presodil. Take Nemce radi vidimo v naši sredini in Wendla bodo gotovo povsod pri nas sprejeli z ono prisrčnostjo, s katero se sprejema pravi prijatelj. Herman Wendel bi rad dosegel prijateljske odnose med našim in nemškim narodom, prerokuje naši državi lepo bodočnost in pobija v nemških listih razne laži, ki prihajajo o naši državi v svet iz znane dunajske kuhinje. Taki prijatelji so nam potrebni, ker ni v našem interesu, da imamo v močnem severnem sosedu — sovražnika,

temveč bi bilo zelo koristno, da se med našo državo in nemškim sosedom razvijejo prijazni sosedski odnosi.

— **Orli so se vrnili iz Strassbourga,** kjer so sodelovali pri tekmji katoliških telovadcev z uspehom. Klerikalci so mislili, da bo pri sprejemu — vsa Ljubljana na nogah, pa se je videlo, da je v Ljubljani pravzaprav še vedno prav malo klerikalcev, ki večje manifestacije na ljubljanskih ulicah ne morejo prirediti.

— **Pozor vagonarji!** Prejeli smo in priobčujemo: Podpisani si dovoljujemo tem potom vprašati drž. stanovanjski urad, kako je mogoče, da danes pri itak že preveliki stanovanjski bedi poseduje Nemeц Harbich na Bregu št. 14 dva obsežna stanovanja. Več kot 20 let ga poznamo in vedno je stanoval v enem samem stanovanju, sedaj pa, v tej veliki stanovanjski bedi, se šopiri v dveh stanovanjih, sestojeh iz naslednjih prostorov: prvo stanovanje z dvema sobama in kuhinjo, drugo stanovanje s tremi sobami in kuhinjo. Od drugega stanovanja ima eno sobo oddano, vse druge sobe in dve kuhinji pa uporablja sami! Prepričajte se! Pometite in dajte eno stanovanje kakemu vagonarju. — Več Brežanov.

— **Novi bankovci.** Iz Beograda poročajo: V najkrajšem času prispejo v Beograd nove 10- in 20dinarske novčnice, ki jih je «Narodna banka» naročila v Ameriki.

— **Pijančevanje** se je pri nas razpaslo tako, kakor ga ne pomnimo in zato se tudi množijo razni zločini, ki so največ posledica prevelikega vživanja alkohola. «Naprej» poroča, da je tudi tragični umor pri ruški koči posledica pijanosti in da se ubijalec še dolgo v zaporu ni streznil. Država, šola in vsa razsodna družba bo morala nastopiti z vso odločnostjo proti brezmejnemu pijančevanju, ki se je tako bujno razpaslo med nami po prevratu. Vse stoka na težke povojne razmere, ampak za alkohol dobijo ljudje še vedno dovolj denarja, nikdar se ni pri nas tako pijančevalo (ne pilo) kot sedaj. Žalostne posledice se vidijo povsod in najboljši rodoljub je oni, ki z besedo in dejanjem nastopa proti pijančevanju.

Jz Radovljice.

A.: Zakaj so sokoli in naprednjaki iz Radovljice tako strašni brezverci?

B.: Zato, ker imajo dva boga in bolj verujejo v onega, ki je v nebesih, kakor onega na zemlji.

«Domoljub» poroča, da imajo sokoli novo pogrebno obleko. Menda jih skrbi, da bo to pogrebna obleka za orle, drugače jih ne bi resnica tako v oči zbodla.

Vsem orlom v Radovljici se je priporočilo, naj se kopljejo rajši v celi obleki. Skoro gotovo jih je sram pred «Pondoljkom».

ŽELEZNIŠKA NESREČA.

Zagreb, 14. avgusta. Na postaji Ploča med Mitrovico in Vinkovci se je zgodila sinoči železniška nesreča, ki pa k sreči ni zahtevala nobene človeške žrtve. Vsled napačno postavljene kretnice je brzovlak, ki je prihajal iz Beograda, zavozil na postaji v tovorni vlak, kateri je tamkaj čakal, da gre brzovlak pred njim naprej. Strojevodja brzovlaka je par metrov pred karambolom zapazil pretečo nevarnost, spustil zavoro in na ta način znatno zmanjšal hitrost brzovlaka. Vkljub temu je stroj brzovlaka predrl dva prazna vagona tovornega vlaka in nato porinil cel tovorni vlak naprej. Uničena sta omenjena dva vagona, dalje je poškodovan stroj brzovlaka, katerega ni bilo mogoče potegniti nazaj. Zato so potniki sami porinili vagon za vagonom brzovlak na drug tir,

odkoder je potem drug stroj potegnil vlak do Vinkovcev. V Zagreb je prispel brzovlak z zamudo 2½ ure.

Oblastveni koncesionirani informačni zavod
Drago Beseljak, Ljubljana,
Cankarjevo nabrežje št. 5
dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonementu ter posamezno, cene zmerne.

Nudim brezobvezno

Ciril - Metodove vžigalice

Cena povsem konkurenčna. Pri nakupu vžigalic zahtevajte moj cenik.

J. Perdan, Ljubljana.

Največja zaloga klavirjev in planinov v Ljubljani.

Tvrška J. Doleno, Ljubljana, Hilserjeva ulica 5, priporoča v nakup najboljše instrumente prvovrstnih tovarov po solidnih in zmernih cenah.

**POLNOGUMIJASTI
OBROCI ZA TOVORNE
AVTOMOBILE
PNEVMATIKA ZA KOLES
LESIA IH AVTOMOBILE
KOLESA
AVTOMOBILI
NAJCENEJE**

J. GOREC

LJUBLJANA

GOSPOSVETSKA C. 14

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je včeraj 13. t. m. ob 17. uri popoldne v 41. letu svoje dobe nenadoma preminul naš nepozabni sin, soprog, oče, brat, stric in svak

Anton Vahtar

tajnik JDS. v Murski Soboti.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v ponedeljek popoldne v Murski Soboti.

Blagega pokojnika priporočamo v trajen spomin.

V Ljubljani, dne 14. avgusta 1921.

Žalujoci ostali.

„JADRAN“ d. z. o. z. LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 9

priporoča:

kolonijalno in špecerijsko
blago ter žitne pridelke.

Točna in solidna postrežba.

Pozor! Na obroke! Kredit!

Da ustrezemo mnogokrat izraženi želji naših odjemalcev, prodajamo z olajšili pri plačevanju naše znane

= krasne remontoirke =
(za gospode)

najbolje opremljene, 28 ur idoče, z dvoletno garancijo, za brezprimerno ceno samo po 125 dinarjev proti ari 45 dinarjev in mesečnemu plačilu 8 dinarjev. Ura se pošlje takoj po sprejemu are priporočano. Dotični naročnik naj nam blagovoli naznaniti svoj poklic. Če želi naročnik vso kupno ceno plačati takoj, dobi 5 % popusta.

Zaloga ur **ADOLF MITH, Zagreb, Samostanska ulica 4.**

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeva ulica št. 2

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuju in Brežicah.

Delniška glavnica
K 50,000.000.—
Rezerve okrog **K 45,000.000.—**

Se priporoča za vse v njeno stroko spadajoče posle.
= Prodaja srečke razredne loterije. =

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Cekovni račun v Ljubljani št. 10.509.
Brzjavni naslov: Banka Ljubljana.
Telefon št. 261 in 413.